

Ο ΝΟΥΜΑΣ ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ

Για την Ελλάδα αρ. 10.—Για το Έξωτερικόν αρ. 10
90 λεφτά το φύλλο λεφτά 20

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ: Στα κιάκια της Πλατείας Συντάγματος, 'Ομόνοιας, Υπουργείου Οικονομικών, Σταθμού Τριχοδρομίου ('Οφθαλμιατρείον) Σταθμού υπόγειου Σιδηρόδρομου ('Ομόνοια) στο καπνοπωλείο Μανωλακάκη (Πλατεία Στουρνάρα, 'Εξάρχεια), στο βιβλιοπωλείο «'Εστίας» Γ. Κολάρου.

Στόν Πειραιά: Καπνοπωλείο Γ. Επρού, οδ. Βουδουλάνας αρ. 1, σιμά στην Τροχμή.

'Η συντροπή πλερώνεται μπροστά κ' είναι ενός χρόνου πάντα.

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ

Κ Α Ι

ΠΡΑΜΑΤΑ

ΓΕΙΑ ΣΟΥ

Φραγκούδη! Χίλιες φορές γειά σου! Κι ἄ σαπίζεις σήμερα στις φυλακές κι ἄν ἀναγκάζεσαι νὰ πάψεις πάλι τὴ «Μεταρρύθμισή» σου, δὲ σημαίνει τίποτε αὐτό. Ὅλ' οἱ ἀπόστολοι τῆς Ἀλήθειας τὰ ἴδια πάθανε καὶ παθαίνουν, καὶ χειρότερα. Τὸ φωνάζει ἡ ἱστορία, τὸ εἶπε κι ὁ μέγας Γκαίτε αὐτό.

Οἱ λόγοι πὸν γνωρίζαν καὶ τὴν καρδιά τους δὲ φημιῶσαν μὰ σκέψη κ' αἴσθημα στὸν κόσμον φανερώσαν, πέθαναν πάντα στὸ σταυρὸ ἢ στὴ φωτιά.

Οἱ ἀπόστολοι τῆς Ἀλήθειας οὔτε ψήνονται, οὔτε σταυρώνονται σήμερα. Παθαίνουν καὶ χειρότερο· ποτίζονται τὴ χολὴ τῆς ἀγνω-

μοσύνης, φαρμακώνονται μὲ τὴν ἀδιαφορία, κονταριάζονται μὲ τὸ κοντάρι τῆς περιφρόνησης. Ἀγριότερο κι ἀπὸ σταυρὸ κι ἀπὸ φωτιά τὸ σταύρωμα καὶ τὸ ψήσιμο αὐτὸ τῆς ψυχῆς. Καὶ τὸ δοκίμασε, μεγαλομάρτυρα.

Τὸ τελευταῖο φύλλο τῆς «Μεταρρύθμισης», τὸ φύλλο τοῦ περασμένου Σαββάτου, 23 τοῦ Ἀλωνάρη, πὸν δὲν ξέρονμε ἄν τὸ διάβασαν περισσότεροι ἀπὸ εἴκοσι τριάντα Ρωμοὶ, πρέπει νὰ διαβαστεῖ μέσα στις ἐκκλησιὰς σὺν ἱερὸ Ἐὐαγγέλιον· πρέπει τὸ φύλλο αὐτὸ δι' οἱ Ρωμοὶ τὰν τὸ κοροϊάζουν καὶ νὰ τὸ βάλουνε στὸ εἰκονοστάσι τους. Τὸ «Φῶς! Φῶς!» πὸν φωνάζει ὁ Φραγκούδης, δὲν εἶναι συνειδημένη ρητορικὴ κορώνα ἀπὸ κείνες πὸν μεταχειρίζονται σὲ κάθε περίσταση οἱ κοινοβουλευτικοὶ ρήτορες κ' οἱ φημεριδογράφοι τῆς Ἀθήνας. Εἶναι ἀληθινὸ φῶς, ἠλεκτρικὸς προβολέας, πὸν χύνεται μέσα στὸ πολιτικὸ σκοτάδι μας καὶ τὸ φωτίζει καὶ δείχνει ὅλα τὰ χάλια μας κι ὅλη τὴν κακομοιριά μας. Εἶναι μεγαλόφωνο κήρυγμα τῆς Ἀλήθειας. Εἶναι φωνὴ ἀπελπισίας πὸν βγαίνει ἀπὸ τὰ πλατιά στήθια ἀληθινῶν πατριῶτη. Εἶναι ἠλεκτρικὸ μαστίγωμα πὸν γίνεται στὴ ρουσοφετοναρκωμένη ψυχὴ μας.

Μὲ τὸ φύλλο αὐτό, τὸ πνιγμένο στὴν ἀλήθεια, παύει κ' ἡ «Μεταρρύθμιση» ἐλπίζοντας πάντα—μάταιη ἐλπίδα!—πὸς θάμπορέσει γλήγορα νὰ ξαναβγεῖ. Ἡ «Μεταρρύθμιση» πέθανε πιά, κατὰ τὴ γνώμη μας, ἀφοῦ ἀκόμα δὲ φτιαστήκανε Ρωμοὶ ἱκανοὶ νὰν τὴ νιώσουν καὶ νὰ τὴν ὑποστηρίξουν. Τέτιοι Ρωμοὶ μπορεῖ νὰ φτιαστοῦνε μιά μέρα, μὰ σήμερα οὔτε μὲ τὸ κερί δὲ βρίσκονται. Οἱ σημερινοὶ Ρωμοὶ ξέροννε μοναχὰ νὰ φωνάζουνε γιὰ τὴς Ἀθηναϊκὲς ψευτοφυλλάδες καὶ νὰ ζητᾶνε μιά φημερίδα πὸν νὰ λείει ξέσκεπα καὶ θαρρετὰ τὴν Ἀλήθεια. Ἐννοια σας κ' οἱ τέτιοι Ρωμοὶ δὲ θὰ μᾶς ἐνοχλήσουν πιά, γιατί τὴν πρώτη φορά πὸν θὰ τολμήσουνε νὰ διαμαρτυρηθοῦνε, θὰν τοὺς βουλῶσουμε τὸ στόμα τους μὲ τὸ τελευταῖο φύλλο τῆς «Μεταρρύθμισης».

χωριοῦ γιὰ περίπαιγμα τὸν ἐλέγανε Ἐφρηβίτο, ἐκεῖ πὸν μαθίνανε νὰ φουμάρουνε καὶ νὰ βγάλουν τὸν καπνὸ ἀπ' τὴ μύτη, νὰ πίνουνε ρακὴ χωρὶς νὰ βάζουνε κόμπο νερὸ στὸ στόμα τους, νὰ παίζουνε σκαμπίλι, νὰ τραγουδοῦνε ἀμανέ, νὰ χορεύουνε τὸ συρτὰ καὶ τὸν πηδηχτό, νὰ βλαστήμουνε Χριστοῦς καὶ Παναγίες, νὰ σαλιαρίζουνε γι' ἀγάπες καὶ γιὰ παλληκαριές, ἐκεῖ εἶχε στημένο τὸ λημέρι τοῦ ὁ Καχπεντουναῖς, τὸ παλληκαρι τῆς φακῆς, δὲν δὲν εἶχε δουλειά. Ἐκεῖ πλειά βρῆκε τὴ δόξα του. Αἱ τί χαρὰ πὸν τὴν ἐπερνοῦσε τὸ μικρολόγι τοῦ Ἐφρηβίου ἅμα τὸν ἐβλεπε νὰ μπαίνῃ μέσα. Φωνές ἀπὸ παντοῦ: Καλὸ στὸν καπετάνιο· καλὸ στὸν ἥρωα...

Καλὸ νάχετε, μωρὲ παιδιὰ, ἔλεγε κείνος μ' ἄρχοντικὰ εὐγένεια πὸν θὰ τὴν ἐξούλευε ὁ πειδὸ μέγας τοῦ χωριοῦ μεγαλοσάνος.

Ἐκθόντανε στὴ μέση τους, ἀναθε τὸ ναργιλέ του, ἔπινε τὸν καφέ του κι ἀρχινοῦσε νὰ δηγιέται στοὺς μικροὺς τὰ ἥρωϊκά του κατορθώματα, τὴν ἐκτίμηση καὶ τὴν προστυχία τοῦ τωρινοῦ καιριοῦ. Κι ἔλεγε κι ἔλεγε ψευτιές πὸν κι ὁ ἴδιος πίσω πίσω τὲς ἐπίστευε. Οἱ μικροὶ ἀκούανε χάσκοντας κι ὁ Καχπεντουναῖς ἀνέβαινε στὰ μεσοῦρανα τῆς δόξας...

— Μιὰ φορὰ, βρε παιδιὰ, στὰ νιάτα μου· αἱ καημένα νιάτα καὶ πὸν εἶστε· μιὰ φορὰ θέλησα κι

— Νά, παλιοκαφενέδες! Εἶχατ' ἕνα φύλλο τέτιο καὶ τὰφήσατε νὰ πεθάνει! Φάτε λοιπὸν τὰ καθημερνὰ σας λαχανόφυλλα καὶ σκασμός!..

ΑΛΗΘΕΙΕΣ

ἀπὸ τὸ τελευταῖο φύλλο τῆς «Μεταρρύθμισης».

... Ὁ πόλεμος πὸν γίνεται σήμερα στὸν Πρίγκηπα Γεώργιο εἶναι ἡ μεγαλύτερη ἀτιμία πὸν ἔγινε ἀπὸ Ρωμοὺς, ἡ μεγαλύτερη προδοσία· ὕστερ' ἀπὸ τὴ δολοφονία τοῦ Καποδίστρια κι ἀπὸ τὸ διώξιμο τοῦ Ὁθωνα, ἡ «ἀνακτροπή» τοῦ πρίγκ. Γεωργίου βάζει τὴ σφραγίδα στὴν τρομερὴ κραυγὴ τῆς σύγχρονης ἱστορίας πὸς εἴμαστε λαὸς ἀνίκανος νὰ κυβερνηθεῖ μοναχὸς του κι ἀνάξιος νὰ εἶναι λεύτερος.

«Οἱ πολιτικοὶ μας πὸν δὲν ἔχουν οὔτε ἱερὸ οὔτε ὄσιο, κατηγοροῦνε ὁλοένα τὸ Παλάτι κι ὅσο περισσότερο χτυποῦνε τὴν Αὔλη τόσο περισσότερο πετυχαίνουνε.

«Μὰ τὸ Παλάτι δὲν ἔβγαλε ποτὲ κακούργους ἀπὸ τὴς φυλακές, δὲ διόρισε ἐπιστάτη στις φυλακές τοῦ Παλαιῦ Στρατώνα· ἕναν ἐγγληματῖα, δὲν ἔφτιαξε καὶ δὲν ὑποστήριξε ληστοσυμμορίες σὰ μερικοὶ Θεσσαλοὶ βουλευτάδες, δὲν ἔκαψε τὰ δημόσια δάση, δὲν ξεπαρθίναψε κορίτσια, δὲν ἐξεχαρβάλωσε τὴ διοίκηση... Ὅλ' αὐτὰ τὰ κάνατε σεις, οἱ πολιτευόμενοι. Κι ὅσα ρουσφέτια κάνει τὸ Παλάτι, πάλι σεις φταίτε, γιατί ἔξω ἀπὸ τὴν Ἀρχὴ εἴσαστε τρομεροὶ καὶ φοβεροί, καὶ μίσχ οἱ κισχρότεροι τζουτζέδες κι αὐλοκόλακες».

«Ὁ Βασιλεὺς μας πήρε τὴν ἀπόφασή του: «— Ἄν οἱ Ρωμοὶ θέλουνε νὰ σωθοῦνε, θὰν τοὺς βοηθήσω· ἂν θέλουνε νὰ χαθοῦνε, δυστυχῶς δὲν μπορῶ νὰν τοὺς σώσω.

«Αὐτὴ εἶναι ἡ φιλοσοφία τοῦ Βασιλεῦς μας. Δίκαιη ὅσο καὶ τρομερὴ. Τί νὰ σοῦ κάνει; Ὁ μακαρίτης ὁ Ντεληγιάννης ὁ ρήτορας τὸν ἐροῦν: «— Νὰ διώξεις τὸ Σπόνεκ, ἀλλιώτικα...

«Καὶ τὸν ἐδιώξε.
«Ὁ Τρικούπης τοῦ φώναξε:
«— Νὰ στίβεις μπροστὰ στὴ «ἀειδηλωμένη», ἀλλιώτικα...
«Κι ὁ Βασιλεὺς ἔσκυψε.
«Ὁ Ντεληγιάννης τὸν ἐροῦν:

Ὁ ἀδερφός του πὸν δούλευε κι αὐτὸς ἀντίκρυ τοῦ τὸν ἤξερε τί μουρμούριζε ἀπὸ μέσα ἀπ' τὰ μουστάκια του. Πότε γέλαε καὶ πότε καμώνονταν πὸς ἀγρίεβε καί...

— Μὲ ποιόνε τάχεις πάλι βρέ; τοῦ φώναζε ἔτσι ἀξαφνικά.

Ἀνατινάζονταν σ' αὐτὴ τὴ φωνὴ ὁ παλληκαρὸς σὺν νὰ τὸν περίχυνε μὲ κρύο νερὸ.

— Τάχω μὲ κείνονε τὸ Λαζαρή πὸν λείει πὸς ἀπὸ τὸ γένος μας παλληκαρία δὲ βγαίνουνε· τί νὰ τοῦ κάμω πὸν εἶνε φαμελίτης· εἰ δὲ ἤξερα γὼ νὰ τοῦ δειξῶ ἂν βγαίνουνε ἢ δὲ βγαίνουνε.

Κι ἔστριβε τὸ μουστάκι του κι ἀρχινοῦσε νὰ τραγουδᾷ κλέφτικα:

Τρία πουλάκια κάθονται στοῦ Διάκου τὸ ταμποῦρι.

Ἐτσι περνοῦσανε τὰ χρόνια. Ἐπειδὴ ὅμως τὸ παλληκαρι τῆς φακῆς δὲν εὔρισκε εὐχαρίστηση νὰ κἀνὴ συντροφιά μὲ τοὺς συνομιλήτους τοῦ, γιατί σ' αὐτονοῦς δὲν ἐπερνοῦσανε πάντα τὰ ξυλόλογά του, προτιμοῦσε τὰ νιοβγάλτα πετειναράκια τοῦ χωριοῦ, τὰ νιοβγάλτα παλληκαράπουλα πὸν νειρούσανε παλληκαριές καὶ λεβεντιές.

Κάτω στὸν καφενὲ τοῦ Γλυφιά πὸν συνάζονταν ὅλη ἡ μικρολογία τοῦ χωριοῦ ἀπὸ δεκαπέντε χρόνῶ ἴσα μὲ εἴκοσι, στὸν καφενὲ πὸν οἱ σπουδασμένοι τοῦ

ἐγὼ νὰ ξενητευτῶ νὰ πάω νὰ γυρισῶ καὶ νὰ ἰδῶ κόσμον· καὶ ἡ παλληκαρικὴ εἶνε ἀληθινή κι ἐχτιμιεταὶ ὡς τῆς πρέπει. Πῆγα κουπᾶς μ' ἕνα σφουγγαράδικο Συμιακό. Ἐθέλησανε οἱ Συμιακοὶ ἀπάνω στὸ ταξεῖδι νὰ μοῦ πάρουνε τὸν ἀγέρι, μὰ τοὺς ἔκαμα... Ἄν ξεπέση κανένας κατὰ τὴ Σύμη, ἂς ἀρωτήσῃ τὸ Μιχάλη τὸν Ἀλούπη καὶ θὰ μάθῃ. Ἄμα καταλάθανε οἱ Συμιακοὶ τί λουλουδάκι ἤμουνα πιάσανε μὲ τὸ ὄρισε καὶ τί νὰ μοῦ φέρωνται καὶ νὰ μὲ καλοπιάνουν ὄλοι τους, ἀπὸ τὸν καπετάνιο ἴσχυε τὸ σκυλὶ τοῦ καϊκιῦ. Μὲ τὸ καλὸ φτάσαμε στὴ Μαντρούχα, κάτω στὴν Μπαρμπαραῖα. Ἐκεῖ κάτω τὸ πειδὸ δύσκολο πρᾶγμα εἶνε τὸ νερὸ. Οἱ Ἀρκαδάδες στέκονται καὶ ρυλᾶνε τὰ πηγάδια κι ἂν δὲν πλερώσης νὰ σοῦ δώσουνε νερὸ, μπορεῖς νὰ σκάσης τῆς δίψας. Ἄμα πῆγα κει κάτω, αὐτὸ δὲ μοῦ καλοφάνηκε· δὲν ἐρχόντανε στὸ Ρωμῆικο φιλότιμο. Τί; χαράτσι βρε θὰ πλερώνουμε στοὺς στραβοχειλήδες; Δὲ ντρεποῦμαστε; — Μιὰν ἡμέρα, δὲ μποροῦσα πλειά νὰ τὸ χωνέψω, κἀνὼ τὸ σταυρὸ μου παίρνω καὶ τὰ σύνεργά μου...

Ἀπάνω σ' αὐτὸ ἔβγαλε ἀπὸ μέσα ἀπ' τὸ ζωνάρι τοῦ ἕνα στυλλέτο Σπανιόλικο, γερὸ σιδερό· τὰ παλληκαρικά καρφώσανε ἀπάνω τὰ μάτια τους...

Βλέπετε αὐτὲς τὲς μαυρίλες ἀπάνω στὸ λεπίδι; ὅσο κι ἂν ἐπάσκισα δὲν ἐμπόρεσα νὰ τὲς βγάλω· εἶνε

— «Βλέπεις τίς σανίδες;

Κι ὁ Βασιλεὺς τίς εἶδε καὶ κατάλαβε.

«Ὁ Ράλλης, ὁ Λεβίδης κλπ. γιὰ νὰ μὴν ἀναφέρουμε τοὺς ἀνθυπολοχαγούς καὶ τοὺς λιμοκοντόρους τῆς Βουλῆς, τὸν ἐθρίσαν, τὸν φοβήσαν καὶ τὸν βρίζουνε ἀκόμα. Κι ὅλοι γιὰ νὰ πάρουν τὴν Ἐξουσία, γιὰτί τότε ὅλα εἶναι καλὰ κι ὁ Βασιλεὺς «σεπτὸς μας Κύριος».

«Ἄν εἶτανε Βασιλεὺς στὴν Ἀγγλία κ' εἶχε γύρω του Ἑγγλέζους πολιτικούς θὰ εἶταν ὁ ἐνδοξότερος Βασιλεὺς τῆς Ἑγγλέζικης ἱστορίας.

«Μερικοὶ φωνάζουμε:

«— Μὰ πὼς ὁ Βασιλεὺς Κρόλος ἔκαμε τὴν Ρουμανία καὶ τὸ Ρουμανικὸ στρατό;

«Μὰ, βλάκες, οἱ ὑπῆκοι τοῦ Καρόλου εἶναι ἀρνάκια, κι ὄχι ἀσκέρι ἀναρχικό, πού ὀλοένα βρίσκονται σὲ στάση κι ὀπλοφορεῖ ἔχει πολιτικούς ἄντρεπρότης γραμμῆς πού τοῦ δίνουν τὰ μέσα νὰ φτιάξει στρατό, ἐνῶ σεῖς τώρα καταγινόσαστε νὰ φάτε κι αὐτὰ τὰ πολεμικὰ ταμειᾶ, πού ὕστερα ἀπὸ τόσες φωνές καὶ μὲ πανελλήνιους ἔβρανο καταφέραμε νὰ ιδρύσουμε.

«Ἄλλὰ στὴ Ρουμανικὴ Βουλὴ ὅταν κανένας βουλευτὴς ἀρχίζει νὰ σαλιαρίζεῖ, τοῦ φωνάζουνε δεξὰ ζερβά:

«— Ἐδῶ δὲν εἶναι Ἑλληνικὴ Βουλὴ. Σώνουν οἱ παπαρδέλες!

«Ἄλλὰ στὴ Ρουμανία οἱ πολιτικοὶ δὲ συκοφαντοῦνε, δὲ βρίζουν, δὲ δολοφονοῦν τὴ Βασιλεία. Ἡ Βασιλεία ἐκεῖ ἔχει ὅλο τὸ γόητρο, ὅλη τὴ δύναμη, ὅλο τὸ σεβασμό. Ἐδῶ ἀγωνιστήκατε νὰν τὴν τραβήξετε στὸ βούρκο πού κυλιόσαστε».

«Ὁ Χριστὸς νὰ ξανακατεθεῖ στὴ γῆς, δὲ θὰν τὸ σταυρώσουν πιά οἱ Ὀθραῖοι, μὰ ἐμεῖς οἱ Ρωμιοὶ γιὰτί καταντήσαμε ἔθνος ἀπὸ δολοφόνους καὶ συκοφάντες».

«Στὰ 97 φωνάζαμε:

«— Ὁχι! Ὁχι! Ἡ Βασιλικὴ οἰκογένεια προδόνει τὸ ἔθνος, θέλει νὰ διακιρέσει τὸν Ἑλληνισμό σὲ δουκάτα!

— «Ἀκοῦς ἐκεῖ; ἔθνος πού προχτές ἀκόμα νίκησε ἀλάκρη τὴν Οἰκουμένη στὴν τρεχάλα μὲ τὸ Λούη του, πού ὁ Μπρούφας του ἔσπειρε τὸν τρόμο στοὺς Βουργάρους, πού ἡ Ἐθνικὴ του Ἐταιρία εἶταν ἱκανὴ νὰ πάρει τὴν Πόλη ἔτσι μαγικά, πού ὁ Βάσσης του σάρωσε τοὺς λίγους Τούρκους στρατιώ-

αῖμα Ἀράπικο.

Ἔνα ἄ μεγάλο μεγάλο ἀκούστηκε ἀπ' ὀλουων τὰ στόματα γεμάτο θαυμασμό.

— Παίρνω πού λέτε τὰ σύνεργά μου, τοῦτο τὸ μαχαίρι κι ἕνα δικαννο πιστόλι πού τῶγε ὁ παππούς μου στὴν Ἀπανάσταση, τῶχω στὸ σπῆτι: ἀκόμα καὶ τὸ φυλάγω σὰν τίμιο ξύλο· καμμιά μέρα μπορεῖ νὰ σὰς τὸ φέρω νὰ τὸ ἰδῆτε...

— Ναι, ναι, καπετάνιο, νὰ μὰς τὸ φέρης; εἶπανε λαχταριστὰ μερικοὶ.

— Παίρνω κ' ἕνα νεροβάρελο στὴν πλάτη καὶ μπαίνω στὸ δρόμο πού πήγαινε κατὰ τὰ πηγάδια. Βρὲ ἀμάν, μού φωνάζανε ἀπὸ μέσα ἀπ' τὸ καίκι, βρὲ ζαμάν... βρὲ τί εἶν' αὐτὸ πού θέλεις νὰ κάμης; θὰ σὲ λυώσουνε οἱ Ἀραπάδες; θὰ μὰς πάρης ὀλουονὺς στὸ λαιμό σου. Πόλεμο θὰ πὰς νὰ στήσης; Γύρισε πίσω, καπετάν Γιώργη, νὰ χερῆς τὰ νιάτα σου... Τ' αὐτί μου μένα δὲν ἴδρωνε σ' αὐτὰ τὸ σκοπὸ μου γώ καὶ τὸ δρόμο μου... Τί νὰ σὰς λῶω, βρὲ παιδιᾶ, πειδὸ πολλά; Ἐμένα οἱ καυκησιὲς δὲ μ' ἀρέσουνε· θὰ πῆς γιὰτί; Αἰ ἔτσι· ἡ ἀληθινὴ παλληκαριά δὲν ξέρει πολλά λόγια... Τί τὰ θέλατε, τί τὰ γυρεύετε, ὕστερα ἀπὸ μίαν ὥρα γύρισα μὲ τὸ νεροβάρελο γεμάτο. Βρὲ πὼς τὰ πέρασε, καπετάν Γιώργη; μού φωνάζανε οἱ σφουγγαράδες. Σὰν πᾶτε θὰ μάθετε, τοὺς

τες στὴς Βουκολιές, μποροῦσε νὰ παραδεχτεῖ ἕνα τέτιο ἔθνος νὰ γίνεῖ ἡ Κρήτη ἡγεμονία μὲ τὸν Πρίγκηπα Γεώργιο;

«Τοῦ κίκου ἡ Εὐρώπη μὰς παρακαλοῦσε νὰ δεχτοῦμε τὴν Κρήτη, ἔτσι προσωρινά, γιὰ χάρη μας καὶ γιὰ χάρη τῆς παγκόσμιας εἰρήνης.

«— Ὁχι! Ὁχι! φωνάζανε οἱ ζητωπόλεμοι κ' οἱ ἀκαταλόγιστοι τῆς Ἀθήνας. Πόλεμο! Πόλεμο!

«Ἔταν δεινὴ ἡ θέση τῆς Βασιλείας. Ὁ Βασιλεὺς τῶζερε πὼς εἴμαστε ἀνίκανοι γιὰ πόλεμο, χειρότεροι ἀκόμα κι ἀπὸ τὸ 1887, μὰ εἶχε μπροστά του ἕνα ἔθνος ἀπὸ συκοφάντες κι ἀπὸ τρελλοὺς πού τοῦ φώναζε:

«— Δὲ θέλεις πόλεμο, γιὰτί θέλεις τὴν Κρήτη, δουκάτο τοῦ παιδιοῦ Σου!»

«Κι ἀναγκάστηκε νὰνεθεῖ καὶ λόγου Τοῦ στὴ σκηνὴ τῆς Ἑλλ. κωμωδίας καὶ γελώντας σαρκαστικά νὰ πεῖ τὰ λόγια πού τοῦβαλε στὸ στόμα Τοῦ ἡ Ἐθνικὴ ἔταιρία:

«— Ἀλλιώτικα θὰ τεθῶ ἐπὶ κεφαλῆς 300.000 Ἑλλήνων!»

«... Καὶ ὅμως ὑπάρχουνε Ρωμιοὶ πού ἀκόμα δηλητηριάζουν τὴν κοινὴ γνώμη, πὼς ἡ Βασιλεία ἐπιτηδες παρασκεύασε τὴ φευγάλα μας στὸ 97... γιὰ νὰ πάρει ἐπιτέλους τὴν Κρήτη! Ὑψιστε Θεέ! Ἡ Βασιλεία κιντύνεψε νὰ καταστρέψει τὸ ἔθνος καὶ τὸν ἑαυτὸ Της, γιὰ νὰ κάνει τὴν Κρήτη Δουκάτο! Μὰ εἶναι ἔθνος αὐτό. Ἄξιο νὰ ζεῖ λεύτερο, ἢ γιὰ τὸ Φρενοκομεῖο; Καὶ δὲν πρέπει ἡ Ἑλλάδα-ὄλη νὰ ὀνομαστεῖ «Δρομοκαίτειο Φρενοκομεῖο»;

«Ὁ Καρδίτσης εἶταν τὸ γνήσιο παιδί ἐκείνης τῆς ἐποχῆς.

«Τὸ ἔθνος ἀπάνου στὴν τρέλλα του ζητοῦσε ἕναν ταχα ἐκδικητὴ.

«— Νά, ἐγώ! εἶπε ὁ Καρδίτσης.

«Κι ὅμως τὸ ἄναντρο κ' ἔθνος ἀφοῦ, ἄτιμα συκοφαντῶντας τὴ Βασιλεία, δημιούργησε τὸν Καρδίτση, τὴν ἄλλη μέρα σηκώθηκε νὰν τὸν ἀφορέσει. Καὶ δὲν ἀκούστηκε μιὰ σπλαχνικὴ φωνὴ γιὰ τὸ δημιούργημα καὶ τὸ θῦμα ἑνὸς ἔθνους ἀπὸ τρελλοὺς κι ἀπὸ συκοφάντες.

«Καὶ βροῖθηκε μάλιστα καὶ σήμεριδὰ πού ἔγραψε, δίχως ὁ διευθυντὴς τῆς νὰ κατατομηθεῖ (Σημ. τοῦ Νουμά. Τὸ ἐναντίο μάλιστα ὁ Κανελλίδης τότε λίγο νὰ περάσει καὶ γιὰ ἔθνομάρτυρας!) πὼς ὁ Καρδίτσης εἶτανε βαλτὸς γιὰ νὰ σηκώσει τὸ γόητρο τῆς

Βασιλείας! Ὑπάρχουνε μάλιστα, ἀκόμα καὶ σήμερα, μερικοὶ βλάκες πού μποροῦνε νὰ σὲ ρωτηθοῦν:

— «Ποῦ ἄραγε ζεῖ ὁ Καρδίτσης; Ἄραγε τὸν κόψανε ἀληθινά...»

«Οἱ καταστρεφτικοὶ πολέμοι καὶ οἱ μεγάλες συφορές χρησιμοποιοῦνε στὰ ἔθνη σταθμοὶ γιὰ τὴν ἀναγέννηση. Μοναχὰ ἡ Ἑλλάδα δὲ θὰ ὀφειλεθεῖ γιὰτί ἔχει μέσα τῆς τὰ σπέρματα τῆς ἀπόλυτης καταστροφῆς,

«Ἀθωοθήκανε ἀπὸ τὰ δικαστήρια ὅλ' οἱ ἄναντροι, ὁ Ντεληγιάννης βγήκε μὲ λουλούδια στὰ στήθια, ὁ λαὸς πλέρωσε μὲ καινούριους φόρους τὰ σταμμένα κανάτια καὶ οἱ πολιτικοὶ ἐπανάλαβαν τίς ἴδιες ψευτιές, τὴν ἴδια πολιτικὴ, χωρὶς καμιά ἀληθινὴ φροντίδα νὰ καλυτερέψουν τὴ διοίκηση καὶ τὰ οἰκονομικά...»

«Τὸ μόνον καλὰ σημάδια πού γιάμωσαν χερὰ τοὺς μυαλωμένους πατριώτες καὶ τοὺς σκληροὺς ἀδερφοὺς εἶταν ἡ δράση τοῦ Διαδόχου πού καταπιαστικὴ νὰ δημιουργήσῃ στρατὰ καὶ ἡ θαυμαστὴ στὴν Κρήτη διοίκηση τοῦ Πρίγκ. Γεωργίου, πού ἀπὸ τὴ στήχη ἔφτιασε μιὰ μοναδικὴ Ἑλληνικὴ Πολιτεία, δουλεύοντας νὰν τὴ στεφανώσει μὲ κοντινὴ μέρα μὲ τὸ στεφάνι τῆς Ἐνωσης.

«Μὰ οἱ δημοκόποι κ' οἱ προδότες τῆς πολιτικῆς καὶ τῆς δημοσιογραφίας δουλειάσανε στὰ γερὰ νὰ καταστρέψουν τὰ σκέδια τοῦ Κωνσταντίνου καὶ νὰ ρήξουν τὸν Πρίγκηπα Γεώργιο, καταστρέφοντας ἔτσι καθε εἰγενικὴ ἀπόπειρα τῆς Βασιλείας γιὰ τὸν ἔθνικὸ ξαναγεννημό».

«Ἐοδέψαμε ἑβδομήντα χρόνια ὅλη τὴ ζωὴ μας ὄχι νὰ φτιάξουμε πατρίδα, μὰ νὰ δολοφονήσουμε, διώξουμε, σικοφαντήσουμε, ρήξουμε τοὺς ἡγεμόνες μας γιὰ νὰ θριαμβήσουνε μερικὰ καθάρματα τοῦ τύπου καὶ οἱ ἄτιμοι τῆς πολιτικῆς, κοροϊδεύοντας, δημοκοπῶντας, τρώγοντας τὸ ἔθνος.

«Ὡστόσο τὴν ὥρα αὐτὴ πού ἡ Ἑλλάδα ἀναπνέει τίς τελευταῖες τῆς στιγμῆς, εἶχε καθήκον ἡ Βασιλεία γιὰ νὰ σωθεῖ καὶ γιὰ νὰ σώσει καὶ τὸ ἔθνος, νὰ πάρει ἀπάνου τῆς, μὲ κάθε θυσία, τὸν ἀγῶνα γιὰ τὴ σωτηρία τῆς πατρίδας.

«Ἡ Δυναστεία τοῦ Γεωργίου ἔχει τὴ στιγμὴ αὐτὴ τρομερὰ καθήκοντα, νὰ σώσει τὸ ἔθνος ἀπὸ τὴ σκλαβιά πού τὸ σπρώχνουν τὰ κόμματα, νὰ σώσει

τοῦ ὅποιος θάρτη νὰ σταθῇ μπροστά μου μὲ τὸ κολό, κορώνα στὸ κεφάλι μου.

Β'.

Ἦστερα ἀπὸ καμπόσες μέρες, μιὰ Πέφτη βράδυ, τὰ πειδὸ ἡρωικὰ πετειναράκια, πεντέξη θελήσανε νὰ κάμουνε τραπέζι: στὸν καπετάν Καχπεντουνιαῖ, πού σκότωσε τοὺς Ἀράπηδες στὴ Μικτρούχα, πού πίστευε κι ὁ ἴδιος πὼς πῆγε, ἐν φ' πειδὸ κάτω ἀπ' τὴν Κάλυμνο δὲν εἶτανε περασμένος. Ὁ ἀδερφός του ὁ Ἀλέξης, κάλτσα τοῦ διαβόλου νὰ σακρώνη τὰδερφοῦ του χωρατὰ, μωρίστηκε τὸ σκέδιο κι ἀποφάσισε νὰ τοῦ παίξῃ παιγνίδι πού πάντα νὰ τὸ θυμᾶται. Στὸ Πατιρνοχωρὶ κείνες τίς μέρες συνέπαιε νάρτη γιὰ κάποια δουλειὰ του ἑνὸς ἀνωματάρχης, πολὺ φίλος τ' Ἀλέξη καὶ χωρατατῆς σὰν ἐκείνονε. Μιὰ βραδειαῖ περνώντας ἀπόξω ἀπ' τὸ Ἐφθεῖτο ἀκούσανε τὸ πὼς καὶ πού θὰ γινότανε τὸ φαγοπότι. Ὁ ἀνωματάρχης καμμιά γνώρα μὲ τὸ παλληκαρι τῆς σακῆς δὲν εἶχε γι' αὐτὸ εὐκολα συνωμολήτησε μὲ τὸν Ἀλέξη τί χωρατὸ νὰ κάμουνε γιὰ κείνο τὸ γλέντι. Σὰν ἀκούσανε πὼς τὸ φαγοπότι ἀποφασίστηκε νὰ γίνη τὸ Σαββατόβραδο, ἄμα καταλαγαζάνε τὰ παδαρικά, πήγαν νὰ πετάξουνε ἀπ' τὴ χερὰ τοὺς τοὺς ἔρτε πολὺ βολι-

ἀπολογήθηκα γώ... Τὸ βράδυ τὰ μάθανε τὰ μαντζα... τρεῖς Ἀραπάδες στὸν τόπο κι ἐξ' λαθωμένοι, κι ἄ δὲν ἐφεύγανε οἱ ἀποδελιοποῖ ὀλοδρομιστικοὶ ἀκόμα θὰ χτυποῦσα...

— Μωρὲ καρδιά κι! εἶπανε ἀναμεταξὺ τοὺς μερικὰ πετειναράκια: νὰ καρδιά· βουνοῦ καρδιά!

— Ὁχι, παίζουμε, ξανάειπε ὁ Κχπεντουνιαῖς· ὅλοι οἱ δικοὶ μας ἀπὸ κει κι ὕστερα θαρροῦσανε πὼς εἴμ' ἀντρενωμένοι· πὼς ἔχω οὐρὰ ἀπὸ γεννησιμιό μου· ἄλλοι θαρροῦσανε πὼς μέσα στὸ φυλαχτό μου ἔχω τίμιον ξύλο· κι αὐτὸ εἶτανε ἀλήθεια· ἔχω ἕνα κομματάκι, μὰ πολὺ μικροῦτσικο, ἴσα μὲ τὸ ψύλλου τὸ μάτι... Ἀπὸ τότε πλεῖα μ' εἶχανε ἀπάνου καὶ ἐκπάνω. Οἱ Ἀραπάδες τὴν ἄλλη μέρα στείλανε ἀποστελμένους νὰ κάμωμε ἀγάπη καὶ νὰ μὰς ἀφήνουνε νὰ παίρνωμε νερό· ἔβρισκα μόνονα νὰ τοὺς δίνουμε λίγο ψωμί πότε πότε. Γυρέψανε νὰ μὲ ἴδουνε· ἄμα μὲ εἶδανε, αἰ τοὺς τεμενάδες πού μού κάμανε! Ἐγὼ μιὰ καὶ πέσανε μὲ τὸ καλὸ καὶ παρατήσανε τίς φοβέρες, εἶπα καὶ τοὺς δώσανε καμπόσο ψωμί, τοὺς λυπήθηκα· ἐμένα μὲ τὸ καλὸ μού παίρνεις τὴν ψυχὴ μου... μὲ τὸ κακό, θερίο γένομαι... ἄ πολλὰ πολλὰ χωρατὰ δὲ σηκῶνω· χιλιάς χιλιάδες κομματὰ νὰ μὲ κάμουνε... ἀλλίω νὰ μὴν τὸν ἐγεννοῦσε ἡ μάνα

καί τόν έαυτό της, γιατί σέ καινούρια έθνική καταστροφή τί δημοκόποι θά φωνάζουνε στον όγλο, δείχοντάς του και πάλι τή παλάτι:

«— Νά, εκεί μέσα είναι οι προδότες και όσοι σέ καταστρέφανε! Κάψε τους!»

« Η Βασιλεία μπορεί νά σωθεί και τότες μέ τους ξένους στόλους, μά ή Ελλάδα θάχει σθήσει κι ό Βασιλιάς της θάει πιά Χεδίβης τής Αίγυπτου».

Αυτή άπάνου κάτω είναι ή έννοια του άγριου, δυνατού και προφητικού άρθρου τής τελευταίας «Μεταρρύθμισης». Ούτε φιλοβασιλικό, ούτε δημοκρατικό άρθρο. Μοναχά άληθινό και πατριωτικό. Κι όμως ό Φραγκούδης βρίσκεται μήνα τώρα στίς φυλακές γιατί έβριση σέ τή Βασιλεία, ενώ από τή πρώτη φύλλο τής «Μεταρρύθμισης» ίσαμε τή τελευταία τίποτ' άλλο δεν έκανε παρά νά σηκώνει στή συνείδηση του κόσμου τή Βασιλεία πού τά κόμματα ζητάνε νάν τήν κυλήσουνε στό βούρκο τους.

ΜΙΑ ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Φίλιππε «Νουμά»,

Στό φύλλο 147 έδημοσίεψα ένα από τά Κορφιάτικα δημοτικά τραγούδια τής συλλογής μου και στό φύλλο 153 ένας επικριτής ή κριτικός, όπως θέλετε, ό κ. Λάζαρος Βελέλης από τή Λόντρα τή έπίκρισε, μάς έδωσε μάχιστα και κάμπουσες συμπουλές.

Τό τραγούδι τή δική μου είναι:

•Ανάμεσα σέ δυό βουνά, κλημά 'ναι φουτεμένο (α)
Κάνει σταφύλι κόκκινο, κάνει κρασί μουσκάτο,
•Όσες μανάδες κι' άν τή πιούν, καμιά παιδί δεν κάνει
Νάχε τή πιή κι' ή μάνα μου νά μήν είχε μέ κάμη
•Αφόντις έγεννήθηκα ποτέ καλό δεν είδα
•Όλο στά ξένα προβατώ, στά ξένα παραδέρνω
Κ' εκεί στά ξένα πούμωνα μεγάλο θάμα όπου είδα
Νά πάρη ό λύκος τή παιδί... κλπ...»

Ό κ. 'Επικριτής γνωρίζει έν άλλο κείμενο:

•Απάνου σ' άηδονόπουλου κλημά 'ναι φουτεμένο
Κάνει σταφύλι κόκκινο, κρασάκι αιματωμένο
•Όσες μανάδες κι' άν τή πιούν ποτέ παιδί δεν κάνουν

(α) Τόν πρώτο στίχο τόν λέγουν και άλλοιώς:
Κάτου στον άη-Γιαννόπουλο κλημά 'ναι φουτεμένο.

Νάν τ'όχε πιή κι' ή μάνα μου, νά μή μ' είχε γεννήσει.
•Αφόντις έγεννήθηκα ποτέ καλό δεν είδα
•Όλο στά ξένα προβατώ, στά ξένα παραδέρνω».

•Άς τή εξετάσουμε λίγο από τήν όψη του τήν ποιητική «ανάμεσα σέ δυό βουνά» δεν είναι ποιητικώτερο «άπάνου σ' άηδονόπουλου» του κ. Βελέλη; — «κάνει σταφύλι κόκκινο, κάνει κρασί μουσκάτο». Δεν είναι ωραιότερο παρά «κάνει σταφύλι κόκκινο κρασάκι αιματωμένο;» από τή κόκκινο σταφύλι τί άλλο μπορεί νά βγή παρά κρασί πού νάχη τή χρώμα του αίματου; ένώ τή μουσκάτο δείχνει τή διαφορά του μανού κρασιού από τ' άλλο. — Συγκρίνετε τίς δυό φράσεις: «•Όσες μανάδες κι' άν τή πιούν ποτέ παιδί δεν κάνουν» βρίσκετε τήν ίδια δύναμη στό καμιά και στό ποτέ; Τό «ποτέ» είναι πολύ μαλακό, ένώ τ' άλλο είναι δυνατώτατο. — «Νάχε τή πιή κι' ή μάνα μου νά μήν είχε μέ κάμη». «Νάν τ'όχε πιή κι' ή μάνα μου νά μή μ' είχε γεννήσει» ή διαφορά στήν έκφραση, είναι σάν τή διαφορά πού βλέπουμε σ' έναν παπα όταν διαβάσει τίς ευχές και σ' έναν ίεροκήρυκα πού κηρύχνει από τόν άμβώνα. Έως εδώ τελειώνει ή άνασκευή από τήν όψη τήν ποιητική.

Ό κ. 'Επικριτής σ' όλο τή τραγούδι, βρίσκει δυό ξεχωριστά και ξένα τή έν από τ' άλλο και για τή ένά λέει ότι τελειώνει «στά ξένα παραδέρνω» και για τ' άλλο ότι αρχίζει από «κ' εκεί στά ξένα πούμωνα...» και προσθέτει «ό μόνος δεσμός πού τά βασιτάει μαζί, είναι ή λέξη «στά ξένα», μά στό νόημα είναι τόσο μακριά άναμεταξύ τους, όσο ή Έλβετία από τήν Κίνα». Και σ' αυτό δεν πιστεύω νά έχω δίκιο. έμέ μου φαίνεται πώς όχι μόνον δεν είναι μακριά τή έν από τ' άλλο, όσο ή Έλβετία από τήν Κίνα, αλλά βρίσκω ότι έχουν τέτοια σύνδεση, πού μοναχά στό νύχι και στό κρέας τή βρίσκουμε. Συμφωνούμε, πώς στήν αρχή είναι λίγο λυρικό, αλλά για μάς, αυτό είναι ό πρόλογος του όλου και γι' αυτό ό ποιητής ένόμισε ότι μπορεί ν' άνεβή όλίγο ψηλότερα, για νά κινήση εύτως από τήν αρχή τή ένδιαφέρα, για νά μπή κατόπι στό θέμα του πού κατέχει: σχεδόν τή θέση μιανής πεζής ιστορίας: γιατί «έπιθυμούσε νάχε τή πιή κι' ή μάνα του νά μήν τόν είχε κάμη, γιατί αφόντις έγεννήθηκα ποτέ καλό δεν είδα — και άναφέρει έν' από τά κακά πού έπαθε — όλο στά ξένα προβατεί, στά ξένα παραδέρνει. 'Αλλ' ίδού και δεύτερο κακό. 'Εκεί στά ξένα πού παραδέρνει, είδε μεγάλο θάμα, πού τούκαμε

έντύπωση, ώστε θά προτιμούσε νάχε πιή κι' ή μάνα του από τή κρασί του κληματος του φουτεμένου άνάμεσα στά δυό βουνά, για νά μή τόν είχε κάμη» και άμέσως ύστερα δηγείται τή μεγάλο θάμα πού είδε.

Και πάρα κάτω γράφει ό 'Επικριτής.

«Κάθε τραγούδι λοιπόν τή στιγμή πού πρόβαλε στό φώς είπουν μεγάλη ή μικρή καλλιτέχνημα τής έποχής του κ' είναι χρέος του κριτικού από τά τσακίσματα όπου μάς έμειναν ν' άνεβή, στά δλακερα πλάσματα και νά τά ξαναστηλώσει, όπως πρωτοβγήκαν από τ' άργαστήρι του τεχνίτη».

•Άς μάς έπιτρέψη και σ' αυτό νά διαφωνήσουμε. Έμεις κάνουμε τή συλλογία δημοτικών τραγουδιών βρίσκω λοιπόν πέντε δέκα γρηαίς ή νηαίς άδιαφορο, από διάφορα χωριά και μου λένε τή ίδια τραγούδι, αλλά δεν παρατηρώ καμιά διαφορά στό λεχτικό, μονάχα σέ κάποια παρατηρώ μερικές παραλλαγές και κοιτάζω νά βάνω τίς πλείο ταιριαστές. Έδώ άς σημειώσω, ότι στά χωριά τής Κέρκυρας έμιλήθηκα πάντα και μιλιέται ή άγνή και καθαρή δημοτική γλώσσα. Έίπαμε, πώς δεν συμφωνούμε ότι «πρέπει τά δημοτικά τραγούδια νά τά ξαναστηλώσουμε, όπως πρωτοβγήκαν από τ' άργαστήρι του τεχνίτη» γιατί τή τραγούδι μέ τόν καιρό έχει λογαριασθή μοναχά του και άν ήτανε δυνατό νά τήχουμε όπως τή είπε τήν πρώτη φορά ό ποιητής, ίσως νά μήν έβλέπαμε παρά λίγη όμοιότητα μέ τή σημερινή. «Τά δημοτικά τραγούδια, παραμύθια και παροιμίες, λέγει ό Πολυλάς στίς σκέψεις του για τή φιλολογική μας γλώσσα σελ. 78, καθώς είναι οι καλύτεροι του έθνικού π εύματος άγωγοί είναι και τά καλύτερα τής γλώσσας χωνευτήρια: μέσα σ' αυτά, όπως από στόμα σέ στόμα μεταδιδόμενα κυκλοφορούν πανταχού, ά ιδιωματαίικι διαφοραί και άι τοπικαί ιδιοτροπίαί ή συγχωνεύονται ή παντάπασιν εξαφανίζονται... κλπ.»

Και έχι μονάχα σωστό δεν είναι νά τή ξαναστηλώσουμε κλπ. αλλά και άκατόρθωτο νά ξαναφέρη κανείς τή τραγούδι στήν άρχαία μορφή του. γιατί πρέπει νάναί και λίγο ποιητής, νάχη και φαντασία και «έξαρση» ποιητική: μά τότε δά είναι και ποιητής και κοιτάζει τά δικά του έργα νά παραδώση στήν άθανασία.

Ό «κριτικός νους» δεν έχει εδώ τή θέση του «για τή ξαναστήλωμα» γιατί ναι διορθώνεις ένα χειρόγραφο ή τή συμπληρώνεις, αλλά για νά πτύχη ή διορθωση είναι πάρα πολύ δύσκολο και

κά' θά κάνανε ό,τι κάνανε και τήν Κυριακή σύναυγα θά φεύγανε κι ό 'Αλέξης κι ό άνωματάρχης για τή χωριά τ' άνωματάρχη πού θά πάγαινε νά δουλέψη ό 'Αλέξης δυό τρεις μήνες σέ δουλειά του πατέρα του φίλου του.

•Έφτασε τή Σαββατόβραδο. Άρνι έξ έφτά όκαδιών, τετράπαχο, πού τά νερά του είτανε σάν τή σαπούνη, στή σουβλα περασμένο σιγοψήνουνταν δίπλα σέ θράκα πού έβγαζε πύρα μονάχα χωρίς νά λαμπαδιάζη και παρακαί τή σπληνάντερα τυλιμμένα κοκορέται και ψημένα ροδοκόκκινα είταν άκκουμπισμένα ίσα ίσα πού νά κρητιώνται ζεστά, ως πού νάρη τή ώρα.

Ό άνωματάρχης, περνώντας σύθαμπα άπ' τού Γλυφιά, τού είπε, πώς οι μικροκαφενέδες έπρεπε νά κλειούνε άπό ωρίς γιατί παραπονιέται ό κόσμος. Ό Γλυφιάς δέν έμίλησε: ήξερε πώς κτά είτανε στάχη στά μάτια του κόσμου διαταγές στό Ρωμείο νά μήν παίζουνε χαρτιά, νά κλειούνε ωρίς οι καφενέδες, νά μήν ξεφαντώνουν μέσα στους δρόμους τή νύχτα, νά μήν πετούνε βρωμόνερα μέσα στους δρόμους και σκουπίδια, βαστούνε όσο και τής Λαμπρής τά κόκκινα αύγα, ένα δυό μέρες ή τή πολύ πολύ μία βδομάδα. Δυό ώρες τής νύχτας έτοιμοστήκανε τά χρειαζόμενα. Ό Καχπεντουναίς άπ' τή καμάρη του πού

γινότανε για λόγου του ένα τέτοιο ζευκι είχε στριμμένο τή μουστάκι του διπλά και τριδιπλά, άνεσφογγωμένος ίσα μέ τόν άγκωνα έπαιζε στά χέρια του ένα γιαταγάκι άστρφοτερό πού ήθελε νά κομματιάση τά ψητά άμα τή φέρνανε στό τραπέζι. •Αυα οι ψησταδες είπανε πώς είτανε έτοιμα τά φαγά και θά τά φέρνανε, ό Καχπεντουναίς είπε νά πιούνε από ένα ρακί για τήν όρεξη. Έκει άπάνω στό πούμα του ρακίου ό Γλυφιάς έτσι για χωρατά είπε πώς ό άνωματάρχης, πού ήρτε κείνες τές ήμέρες στό χωριό, τού θυμισε πώς οι καφενέδες πρέπει νά κλειούνε μέ τήν ώρα τους. Ποιός είδε και δέν έφοβήθηκε; ποιός άκουσε και δέν έτρόμαξε; •Αγρίψε τή παλληκαρία τής φακής: φωτιές πετούσανε τά μάτια του και σπίνθηες τά μάγουλά του: τά μαλλιά του σαλεύανε σάν τίς βελόνες τάχιου' χτυπούσε τή γιαταγάκι άπάνω στό τραπέζι.

— •Όποιος κρατάς, άς ξεμυτίση: άν δέν τού πιώ τή αίμά του νά μήν μέ λένε Καχπεντουναί. Άκούς εκεί; ήρτανε τή λουλούδι νά μυριστούνε...

•Έφτάσανε και τά ψητά: τά σηκώνανε μέ μεγάλη εύλαβεια και κατάνυξη οι ύποταχτικοί του Καπετάν Γιώργη. Η ροδοκόκκινη θωριά τους και ή γλυκιά τους μυρωδιά πληθύνανε τά σάλια στό στόμα του παλληκαριού τής φακής και τή θυμό στά φυλλοκάρ-

δια του...

— Χίλια κομματία νά μέ κάμουνε...

Τήν ώρα κείνη μπράμ μία ή πόρτα άνοιξε μέ θυμό και πήδησε μέσα ό άνωματάρχης μέ τή βουρδουλα στό χέρι...

— Αί ποιός φωνάζει; δώ μέσα; λείε άγριμμένος κι αυτός.

Ό Καχπεντουναίς κάθισε ήσυχα και καλά: τού κόπηκε μονομιές ό θυμός: τή μουστάκια του κάμανε πώς κρεμούσανε κατάνάτω, κι όποιος τόν έβλεπε κείνη τήν ώρα θά τόν έπαιρνε τή δίχως άλλο για κανέναν ξεπεσμένο πραγματευτή ή για κάποιον πού είτανε μελετημένος για παπάς.

— Δέ σου είπα, βρέ, ξαναλέει ό άνωματάρχης τού καφετζή, πώς ό νόμος δικτάζει οι καφενέδες νά μήν είνε άνοιχτοί παράωρα; Δεν ξέρεις πώς όποιος δέν άκούει τή νόμο παίρνει: στήν πλάτη του πρόστιμο βρύ; .. Αί βρέ δέν τή ξέρεις;

— Έγώ, κύρ άξιωματικέ, μαθές, λείε φοβισμένος ό Γλυφιάς, έγώ μαθές δέ φταίω: έγώ τώρα κατάνάτω πρόσταξε ή άρεντιά σου θάχα κλεισμένο τόν καφενέ. Μά από κεί ό καπετάν Γιώργη και τά παιδιά από δώ είχανε άπόψε εδώ τραπέζι και για τούτο...

— Έ καπετάν Γιώργη! ποιός είνε αυτός ό καπετάνιος πού κοιτάει νά πάη ενάντια στό νόμο; •Αν-